

Bakos Csaba Attila alezredes – Farkas Sándor százados:

GYAKORLATORIENTÁLT OKTATÁS, KÉPZÉS ÉS KIKÉPZÉS, AVAGY A PÁLYASZOCIALIZÁCIÓ A KATONAI FELSŐOKTATÁSBAN

ÖSSZEFOGLALÁS: A végrehajtott katonai műveletek tapasztalatai olyan változásokat és kihívásokat hoztak a szövetség és a nemzeti fegyveres erők életébe, melyek feldolgozása és az oktatásba, képzésbe történő bevonása elengedhetetlen. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj megalakításával a magyar katonai felsőoktatás történetének egy újabb szakasza kezdődött, amely lehetővé teszi a honvédtisztek képzésének átfogó megközelítését.

KULCSSZAVAK: gyakorlatorientált, pályaszocializáció, projektpedagógia, katonai felsőoktatás

Az elmúlt évtizedekben folyamatosan bővült a NATO (a továbbiakban: szövetség) feladatrendszere és szerepvállalása a nemzetközi béke és biztonság megteremtése érdekében. A szövetség által eddig végrehajtott hadműveletek során szerzett tapasztalatok feldolgozása, az oktatásba és képzésbe történő bevonása a nemzeti haderők számára égetően szükségessé vált.¹ Az eltelt időszak hadműveletei azt is egyértelművé tették, hogy katonai tevékenységek végrehajtása alapvetően csak koalíciós környezetben képzelhető el, ami még a legalacsonyabb szinten tevékenykedő kötelékek esetében is igaz.² Az észak-atlanti szövetségnek és azon belül a Magyar Honvédségnek természetesen továbbra is meg kell őriznie azon képességét, hogy legyőzze a hagyományos értelemben vett ellenséget. Ugyanakkor a hadműveletek számára meghatározott célok és a végállapotok elérése érdekében a konfliktusok teljes spektrumában készen kell állni sokkal szélesebb körű szerepvállalásra.³ Ezek közül mindenképpen kiemelkedik a közszolgálat ágazatai által támogatott, vagy azoknak nyújtott támogató tevékenység. Nyilvánvaló, hogy a hagyományosan értelmezett katonai műveletekre vonatkozó törvényszerűségek, a levont következtetések, az azokból kialakított eljárásrendek ismerete továbbra is egyértelmű követelmény marad.⁴

Ahhoz, hogy a hagyományostól eltérő komplex hatalmi – állami és nem állami hatalomgyakorlók által uralt – környezetben is sikeres katonai műveletek végrehajtására képes katonai szervezetek álljanak rendelkezésre, meg kell fogalmazni a tevékenységekhez szükséges eljárásokat. Azok ismeretére, alkalmazására fel kell készíteni a személyi állományt, a szóba jöhető katonai és nem katonai vezetőket, valamint azok együttműködőit. A fegyveres

¹ Ujházy László: Allied Joint Force Command Headquarters Brunssum's Deployed Joint Forces Headquarters Training. Academic and Applied Research in Military Science, 2008. 7. szám, 446–450.

² Jobbágy Zoltán: Az ISAF árnyékában: a francia haderő SERVÁL művelete Maliban. Seregszemle, 2014. 3. szám, 115–118.

³ Szabó László – Dr. Jobbágy Zoltán: Törzsmunka az ISAF Északi Régió Parancsnokságon. Sereg Szemle, 2012. 4. szám, 32–35.

⁴ Koós Gábor – Sztternák György: A katonai műveletek elmélete és gyakorlata a feldolgozott tapasztalatok alapján (1.) Honvédségi Szemle, 2014. 2. szám, 8.; Koós Gábor – Sztternák György: A katonai műveletek elmélete és gyakorlata a feldolgozott tapasztalatok alapján (2.) Honvédségi Szemle, 2014. 3. szám, 21–25.

küzdelem komplex megismeréséhez, a harc megvívásához szükséges eljárások elsajátításához azonban képesnek kell lenni a hadtudomány hagyományos kereteiből való kitekintésre. Mára elengedhetetlen követelménnyé vált, hogy az egy adott tudományág elméleti és gyakorlati szakemberei ne csak saját területüknek legyenek avatott művelői. Csak a tudományosan megalapozott, széles látókörrel rendelkező, az összefüggések egymásra hatásának rendszerét jól ismerő vezető képes arra, hogy bizonyos értelemben alakítójává váljon a hadműveleteknek keretet biztosító társadalmi környezetnek. Ezért a komplex biztonsági környezet katonai szegmensének társadalmi igényt kiszolgáló tevékenysége elképzelhetetlen a hadtudomány és más tudományágak hatékony, eredményes és innovatív együttműködése nélkül.⁵ A katonai felsőoktatás tematikája elsősorban azért integrál társadalom- és bölcsész tudományi ismereteket, hogy a hallgató megismerhesse, megérthesse a haderő, továbbá a katonai feladatok társadalmi beágyazottságát a politikai prioritás és a gazdasági teherbíró képesség tükrében. Szükséges ez azért is, hogy a hadműveletek végrehajtása során a hallgató ismerje meg az eltérő kultúrák szokásait, értse annak sajátosságait. Ez a tudás növelheti a végrehajtó kötelekek lakosság általi elfogadottságát, ezáltal csökkentve a fegyveres összecsapások lehetőségét, előtérbe helyezve a komplex kihívások és veszélyek békés rendezésének lehetőségét.⁶

DOKTRINÁLIS, SZERVEZÉSI ÉS PEDAGÓGIAI ALAPOK

A Magyar Honvédség Kiképzési Doktrínájában (a továbbiakban: MHKD) foglaltak szerint a kiképzés alapvetően az a tevékenység, amely lehetővé teszi a parancsnok számára, hogy a katonai szervezetbe tartozó állományt felkészítse az előttük álló feladatokra. A kiképzés akkor lehet hatékony és eredményes, ha a kitűzött kiképzési célokat a rendelkezésre álló erőforrások lehető legracionálisabb felhasználásával érik el. Ehhez egy olyan szemléletmódra van szükség, amely biztosítja a három legfontosabb tényező, a kiképzési célok, az elérésükre fordított idő és a rendelkezésre álló erőforrások összehangolásának átfogó megközelítését. Ezt a szemléletet nevezik a *kiképzés rendszerszemléletű megközelítésének*.⁷ A Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj (a továbbiakban: zászlóalj) 2011. február 1-jei és a Nemzeti Közszerződési Egyetem (a továbbiakban: egyetem) 2012. január 1-jei megalapításával a magyar tisztképzés új korszaka kezdődött el. Az oktatást, a képzést az egyetem, jellemzően a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (a továbbiakban: kar) végzi, míg a katonai kiképzés szinten tartása a zászlóalj feladata. Ennek megfelelően a tisztii pályára nevelés, a szocializáció az egyetem és a zászlóalj együttműködésében valósul meg. Az együttműködés sikere érdekében a korábbi képzést szolgáló intézmények – Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Rendőrtiszti Főiskola, Corvinus Egyetem Közigazgatási Kar – tudásbázisára épülve lett kialakítva a végzősöktől megkívánt kompetenciahalmaz. Az egyetemi integráció lényegében tehát a jogelőd intézményekben folyó képzés tartalmi összehangolása volt. Az egységes oktatási törzsanyag lényege, hogy minden végzős bizonyos ismereteket sajátítson el, és a jövőbeni tevékenységükhöz szükséges közös ismeretek, jártasságok nagyjából azonos tartalommal bírjanak. Ennek az igénynek a kielégítésére szolgál az úgynevezett közszolgálati közös modul. Az összesen 30 kreditpontnyi egység 14 tantárgya és a közszolgálati közös gyakorlat képezi a valamennyi alapképzési szakba integrált közös tananyagot. Ez a tudáshalmaz a hallgatók és honvéd tisztjelöltek számára már az oktatás kezdeti szakaszában olyan szellemi hátteret

⁵ Szendy István: Hadtudományról magyar szemmel. Magyar Tudomány, 2012. 1. szám, 1364.

⁶ Boldizsár Gábor: A kultúrantropológia és a jövő tisztképzése. Hadtudományi Szemle, 2013. 1. szám, 105.

⁷ Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína, Budapest, 2013, 53.

biztosít, amely szükséges a problémák komplex kezelése, a 21. századra jellemző összetett (katonai) műveleti környezet megértésére szolgáló átfogó gondolkodás kialakításához is.⁸

A projekt módszer alkalmazása kiváló lehetőségeket biztosít az itt kifejtettek érvényesítésére. A projekt munka során a kontextuselv érvényesül, tehát a honvéd tisztjelöltek számukra ismert környezetben találkoznak a feladatokkal, a tanulnivalóval. A tudás létrehozása a projekt módszer alkalmazása során ideális körülmények között, ingerekben gazdag környezetben folyik. A tudásrendszerek összetevői tekintetében is külön figyelmet érdemelnek a kognitív pszichológiában *metakogníció összesített* névvel illetett elemek. Ez a fogalom azon tudást jelenti, amit egy adott egyén mások kogníciójával⁹ kapcsolatban birtokol. Ez a módszer különösen alkalmas a metakognitív tudás fejlesztésére. A honvéd tisztjelöltek a módszer alkalmazása során nemcsak tárgyi tevékenységeik tekintetében önállóak, hanem problémamegoldásaik, döntéseik, tanulási folyamataik, alapvető kommunikációik is saját elhatározásaik alapján, saját maguk által irányítottan zajlanak. Ez a nagy önállóság óhatatlanul előtérbe állítja a kognitív folyamatokra való reflektálást, a kognitív folyamatok tudatossá tételét, kritikus kezelését és értékelését. Párbeszéd zajlik a tanulók körében arról, hogy mit és miért érdemes pont úgy végrehajtani, ahogyan azt tervezik. Foglalkozniuk kell azzal, hogy miképpen gondolkodnak, hiszen gondolkodási folyamataik végeredményéért, a sikerért egyfajta felelősséget viselnek. Meg kell tervezniük kommunikációjukat például a projekt azon fázisára, amikor majd bemutatják, elmagyarázzák eredményeiket.¹⁰

A GYAKORLAT MEGSZERVEZÉSE

A szakképzési programokban rögzítetteknek megfelelően a honvéd tisztjelöltek részére minden őszi félévben egy összefegyvernemi harcászati gyakorlatot vezetnek le (Nomád Portya). Ezeknek a gyakorlatoknak a témája általában az országvédelemmel kapcsolatos tevékenységek begyakorlása. A foglalkozások életszerűségének és magas színvonala garantálásának érdekében az oktatói állomány időről időre kiegészül a csapatoktól érkezett katonákkal. A Nomád Portya gyakorlat során megszerzett ismeretek ellenőrzésére a Nyílt Roham gyakorlat szolgál (tavaszi félév), ahol a honvéd tisztjelöltekből kialakított ideiglenes összefegyvernemi – lövész-, felderítő-, tüzér- és műszaki modul – kötelékek találkozóharcát döntőnkök és a MILES-rendszer alkalmazásával értékelik. Mindkét gyakorlat végrehajtását megelőzi a Ludovika Zászlóalj táborigényezéssel egybekötött általános harcászati és lökiképzés komplex foglalkozás. A honvéd tisztjelölteket az egyetemen és a zászlóaljnál elsajátított és elmélyített ismeretek, fogások birtokában bevonják a közszolgálati közös gyakorlatba (Végvár) is. Ezen a gyakorlaton alapvetően alájátszóként a szimulációs térben valósítják meg azokat a feladatokat, amelyeket a Művelet Vezetési Rendszer tárcaszintű vezető elemei iránymutatásának megfelelően az integrált irányítási és vezetési rendszerben dolgozó előljárárság határoz meg. A Végvár gyakorlat során az alapképzésben részt vevő honvéd tisztjelöltek mellett a mesterképzésben tanulmányokat folytató aktív honvédtisztek is jelentős szerepet játszanak. Belőlük kerül ki a különböző honvédségi vezetési szintek gyakorlólhelyeinek állománya, valamint az integrált vezetési elemek honvédségi szerepet gyakorló állománya.

⁸ Patyi András: Honvédtisztképzés a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Honvédségi Szemle, 2014/4., 3–9.

⁹ Jelen tanulmányban a gondolkodás, tanulás, problémamegoldás és kommunikáció együttesét értjük a fogalom alatt.

¹⁰ Verók Attila – Vincze Beatrix: A projekt módszer elmélete és gyakorlata. TÁMOP tanulmány. Eszterházy Károly Főiskola, 2011, 5–27.

A mesterképzésben részt vevő hallgatók további fejlődése mellett remek alkalom nyílik ezzel arra, hogy az egyetemi tanulmányaikat megelőző hazai és nemzetközi tapasztalataikat beépítsék és megosszák nemcsak a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar állományával, hanem az egyetem többi kara és intézete polgáraival is.

A különböző gyakorlatok programjainak kidolgozása során az oktatás céljait egy-egy adott beosztás, munkakör vagy szakirány által megkövetelt teljesítményből vezetik le. Ennek megfelelően határozzák meg azt a tudásbázist – azoknak az ismereteknek, jártasságoknak és készségeknek a csoportját –, amely elsajátítása a honvéd tisztjelöltekkel szemben elvárásként jelentkezik. Számos visszacsatolási mechanizmus segíti a képzés résztvevőit abban, hogy pontosan tudják, hol tartanak és mi az, amit még el kell sajátítaniuk. A tapasztalatoknak megfelelően a nehezebb tananyagrészek elsajátításához az igényeknek megfelelően több segítséget kapnak a gyakorló parancsnoki állománytól (tanulmányaikban előrébb járó honvéd tisztjelöltektől) és a mentoroktól. Azért, hogy a képzésen részt vevő állomány (az oktatók, mentorok és a honvéd tisztjelöltek egyaránt) igénybevétele optimális legyen, valamint a kiképzéshez rendelt erőforrások a leghatékonyabban legyenek felhasználva, a feladat végrehajtását hitelesíteni szükséges. A hitelesítés alapvetően az oktatás, képzés és a kiképzés megerősítését jelenti, amit minden részegység befejezésekor végre kell hajtani annak érdekében, hogy a meghatározott szintektől való esetleges eltérés esetén az adott folyamatot (foglalkozást) vezető oktató a lehető leghamarabb be tudjon avatkozni.¹¹

A felülről irányított ellenőrzési és értékelési tevékenység mellett a tapasztalatfeldolgozás folyamatáról – mint a tapasztalatokból való tanulás lehetőségének elősegítéséről – is fontos néhány szót ejteni. A tapasztalatokból levonható következtetések alkalmat biztosítanak arra, hogy a képzés folyamán elért szintek megtartása mellett, a további tevékenység során a kevésbé előnyös képességek erősítésére, valamint a hiányosságok felszámolására célzottabban lehessen törekedni. Például, hogy az egyik csoport által már elkövetett hibák vagy kiemelkedően jó tevékenységek a többiek számára már a felkészülési időszakban is hozzáférhetőek legyenek. Ez javítja a rendelkezésre álló idő és az erőforrások hatékonyabb és eredményesebb felhasználását. Konstruktív alkalmazásának rendkívül nagy előnye, hogy az alulról jövő kezdeményezéseknek teret biztosít, ezáltal növeli a szervezetek hatékonyságát, valamint támogatja a csapatszellem kialakulását.¹²

NOMÁD PORTYA 2014

A fentieknek megfelelően a kiindulópont az volt, hogy ami iránt érdeklődik egy ember, azt könnyebben tanulja meg, és mivel az érzelmeire is hatással van, ezért nehezebben is felejt el. Pszichológiai kutatások is alátámasztják, hogy azok az ismeretek, amelyeket pozitív érzelmekkel együtt sajátítunk el, a hosszú távú memóriában tárolódnak. Ennek következtében a későbbiekben – esetünkben a tiszt pályán történő előrehaladás során – könnyen felidézhetőek, előhívhatóak, és ami a legfontosabb, alkalmazhatóak.

A gyakorlat során a cél az, hogy a tisztjelöltek eredményesen hajthassák végre a kitűzött feladatokat, így pozitív élményekkel gazdagodjanak. A gyakoroltatni kívánt beosztások és feladatkörök kiválasztásánál fontos követelmény volt, hogy azok a tiszt pálya első időszakában

¹¹ Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína, 69.

¹² Csapó Benő: A formális és nem-formális tanulás során szerzett tudás integrálása. Iskolakultúra, 2006. 2. szám, 14.

legvalószínűbb tevékenységeket modellezzék, és a hallgatók ne kerüljenek tudásszintjüket meghaladó, esetenként megoldhatatlan kihívások elé.¹³

A felsőbbéves katonai vezető tisztjelöltek (negyed- és harmadévfolyam) a saját szakágukkal egyező parancsnoki beosztásokat láttak el, míg a másodévesek (katonai vezető, logisztikus és üzemeltető egyaránt) lövészszakaszokba beosztott állományként, fegyverkezelő szerepkörökben mélyíthették el tudásukat. A lövész szakirány negyedéves tisztjelöltjei lövészszakasz-parancsnoki, illetve szakaszaltiszti beosztásokban tevékenykedtek, míg a harmadévfolyam állománya rajparancsnoki beosztásokat töltött be mind a támadó, mind a védő félnél.

Ugyanez a rendezőelv érvényesült tüzér és felderítő szakirányok esetében is. A negyedéves tüzér tisztjelöltek közül kerültek ki az ütegparancsnoki, szakaszparancsnoki, illetve a lövészszázadhoz rendelt tüztámogató beosztást betöltők. A harmadévfolyam állománya adta a lövegparancsnoki és irányzói beosztásokat, illetve a védő fél esetében a támogatószakasz aknavető- és páncéltörő-irányzói és -kezelői beosztásait is. A felderítő negyedévesek szakaszparancsnoki, csoportparancsnoki, míg a harmadévesek felderítőkatona beosztásokban tevékenykedtek.

Az egyetlen kivételnek a lövészszázad-parancsnoki beosztás tekinthető. Ezt a beosztást egy, a tanulmányi eredménye és terepen megmutakozó kiemelkedő vezetési képessége alapján kiválasztott, negyedéves lövész tisztjelölt töltötte be. Annak érdekében, hogy a kijelölt századparancsnok is eredményesen vegye az elé gördített akadályokat és sikerélménnyel távozzon a gyakorlatról, mind a feladat megtervezésében és megszervezésében, mind pedig a végrehajtásában nagyfokú segítséget kapott.

A századszintű tervezés végrehajtását (mintafeladat) és a harcparancs kihirdetését teljes egészében az Összhaderőnemi Művelési Tanszék gyakorlati oktatója végezte. Természetesen a gyakorló századparancsnok még a harcparancs kihirdetése előtt mélységében megismerhette a konkrét feladatot. Ezzel a cél nemcsak az volt, hogy a tisztjelölt ne kerüljön olyan feladat elé, amit még nem tud megoldani, hanem egy olyan mintát kívántak bemutatni számukra, amely esetleg a jövőben követendő lehet. A harcparancs kiadása után viszont már a gyakorló századparancsnok vette át a tevékenységek szervezését és vezetését, de továbbra is segítségére volt a fent említett tanszék egy oktatója. Ezen mentortevékenység mellett további olyan szakállomány vette körül – mint például a század tüztámogató tiszt (negyedéves tüzér tisztjelölt), illetve egy fő J-TAC¹⁴ az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis állományából –, amelyre a valós végrehajtásnál is támaszkodhatott.

Szakaszparancsnoki szinttől a tervezést már a tisztjelöltek hajtották végre. Mivel túl nagy gyakorlati tapasztalattal e téren nem rendelkeztek, ezért a századparancsnokhoz hasonlóan ők is kaptak segítséget. A szakaszszint mentorai az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj azon altisztjei közül kerültek ki, akik vagy az Amerikai Egyesült Államokban végeztek ranger-tanfolyamot, vagy Magyarországon szereztek meg a rohamlövész végzettséget. Esetükben mindez kiegészült még különböző művelési területekről (Afganisztán, Irak, Balkán) származó művelési tapasztalattal. Azért ezekre az emberekre esett a gyakorlat parancsnokának a választása, mert a fent említett tanfolyamokon a valóságot a lehető legjobban megközelítő helyzetekben, a kis alegység (szakaszszintig) harcászatában jártas parancsnokokká váltak, és ezeket a „laboratóriumí” körülmények között megszerzett tapasztalatokat már valós művelési

¹³ Csapó Benő: i. m. 6.

¹⁴ Előretolt repülésirányító. Alapfeladata a tervezési és szervezési tevékenységen túl, a gyakorlaton ténylegesen részt vevő Mi-24 helikoptert imitáló Mi-17 helikopter irányítása és célra vezetése volt.

környezetben is kipróbálhatták és elmélyíthették. Ez az állománykategória az, melynek tagjaitól a tisztjelöltek elsajátíthatják azokat az ismereteket – a szakaszszintű tervezési folyamatokat, a kis alegység harcászátát, egy szakasz vezetését tűzharcban és nem utolsósorban az emberekkel való bánásmódot –, amelyekre a csapatoknál és műveleti területen egyaránt szükségük van ahhoz, hogy eredményesen hajtsák végre feladataikat.

A mentorok feladata két fő részre oszlott. A feladatra való felkészülés során segítettek mind a szakaszparancsnokok, mind a rajparancsnokok tevékenységét, míg a harcfeladat végrehajtása közben döntnöki szerepkört láttak el.¹⁵ A felkészülés fázisában a gyakorló szakaszparancsnokoknak a legnagyobb segítséget a tervezési folyamatban, illetve a szakasz-harcparancs kidolgozásában nyújtották. Míg a szakaszparancsnokok a tervezéssel és az együttműködés megszervezésével voltak elfoglalva, addig – egy valós helyzetnek megfelelően – a szakasz többi része a szakasz altisztek és rajparancsnokok vezetésével, a mentorok iránymutatása alapján, a kiadott előzetes harcintézkedésben meghatározottak szerint kezdték meg a begyakorlásokat. Ezek az alapvető raj- és szakaszszintű drillek¹⁶ gyakorlatban történő többszöri végrehajtását foglalták magukban.

A harcfeladatra történő felkészülés a nyolc lépésből álló tervezési és vezetési eljárás,¹⁷ az ún. *csapatvezetési eljárás* (Troop Leading Procedures) elvi mintája alapján történt. A századparancsnok a harcparancsát a jobb megérthetőség kedvéért szóban, térképen adta ki, a feladat tervezése során elkészült dokumentumok – terepelemzés, ellenség elemzése, baráti erők elemzése, időszámvetés, erő- és eszközelosztás, tűztámogatás terve – felhasználásával. A szakaszparancsnokok ugyan még csak ekkor találkoztak először a feladattal (*feladat vétele*), de ebben a formában már maga a parancs kiadása biztosította számukra a feladat értelmezését, elemzését. Számukra ezzel kezdődött meg a tervezés folyamata. Annak érdekében, hogy tartsák a parancsnok és az alárendeltek közti egyharmad/kétharmad időelosztást, a szakaszparancsnokok egy rövid szóbeli *előzetes harcintézkedést* adtak ki a szakaszaltisztek és a rajparancsnokok részére. Ez tette lehetővé, hogy amíg a szakaszparancsnokok a tervezéssel foglalkoznak, addig a beosztott állomány a rangidősök vezetésével a begyakorlásokat és a feladat végrehajtásához szükséges anyagok készletezését hajthassa végre (*szükséges tevékenységek és mozgások végrehajtása*). Ebben az időszakban a század gyakorló parancsnoka folyamatosan ellenőrizte, hogy a tevékenységeket a parancsában meghatározottak szerint hajtják-e végre (*tevékenységek vezetése és ellenőrzések végrehajtása*). Ezek közül az egyik legfontosabb a felderítés megkezdése és végrehajtása, mely a terv végleges formájának elnyeréséhez feltétlenül szükséges. A felderítő tisztjelölteket a harcfeladat megkezdése előtt több mint huszonnégy órával küldték ki, és így képessé váltak a valóságnak megfelelő információkat szolgáltatni a századparancsnok részére. Annak érdekében, hogy legyen mit felderíteni, valamint hogy a feladat végrehajtása során a támadó fél egy kiépített védelemmel találkozzon, egy alsóbb évekből álló szakasz már a gyakorlatra való kitelepülés napjától kezdve, a támadó féltől teljesen elkülönítve megkezdte egy szakaszvédelmi támpont kiépíté-

¹⁵ A NATO CREVAL rendszerében használatos ellenőrző lapokhoz hasonló értékelési mutatók alapján.

¹⁶ Ilyen például: a menetalakzatok és azok váltása, gyalogmenet végrehajtása, harcjárműves menet végrehajtása, reagálás kis és nagy erejű ellenséges támadásra, reagálás tűzérési tűzre, terepszakasz elfoglalása, átjárónyitás, átjárón való áthaladás, géppuskafészek elfoglalása, harcárokba való betérés és harcárok megtisztítása.

¹⁷ Ezen lépések a következők: feladat vétele, előzetes harcintézkedés kiadása, előzetes terv elkészítése, a szükséges tevékenységek és mozgások megkezdése, felderítés végrehajtása, terv pontosítása, harcparancs kiadása, tevékenységek vezetése és ellenőrzések végrehajtása. Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzat II. rész, 2015, 118–122. alapján.

sét. Azért, hogy a lehető legéletszerűbb legyen a támadó fél feladata, és hogy a begyakorolt eljárások mindegyikét alkalmazni kényszerüljenek, a támpontot az adott körülményekhez képest a lehető legbonyolultabbra alakították ki. Kiépítették a harcárcok rendszerét tüzelőállásokkal, mellvéd alatti fedezékekkel, közlekedőárkokkal, reteszállásokkal, és létrehoztak egy nem robbanó műszakizár-rendszert is. A felderítők bejövő információi alapján – műszakizár-rendszer összetétele, elhelyezkedése, harcárcok és reteszállások vonalvezetése, fő fegyverek elhelyezkedése – a tervet tovább pontosították. Miután minden rendelkezésükre álló információt bedolgoztak a tervbe, a gyakorló beosztásokat betöltő honvéd tisztjelöltek a fő hangsúlyt a terv problémamentes végrehajtására helyezték. Ehhez nyújtott nagy segítséget az együttműködés megszervezése. Ezen a folyamaton annyi alkalommal mentek végig – kezdetben oktatói irányítással, majd önállóan, egy terepasztalon lejátszva a harcot –, amíg mindenki tökéletesen tisztába nem került a saját, a szomszédok és a támogatók tevékenységi rendjével, és amíg a századparancsnok meg nem győződött arról, hogy minden alegység a többivel összhangban képes a feladatait végrehajtani. Ezután került sor a szakaszparancsnoki harcparancsok kiadására az állomány részére. Ettől a lépéstől kezdve a mentorok már a döntő szerepkört látták el és értékelték a szakaszparancsnokok tevékenységét.

A tervezési és szervezési munkálatok a gyakorlat harmadik napjának estéjére fejeződtek be. Mind a harcjárműves (két-két BTR 80 és 80A, valamint egy T-72 harckocsi), mind a gyalogoszakaszok készen álltak a feladatuk megkezdésére. Az éjszakát egy összpontosítási körletben töltötték, ahonnan másnap késő délelőtt indították meg a támadásukat. Az összefegyvernemi harcnak megfelelően – a rendelkezésre álló, korlátozott mennyiségű imitációs eszközök igénybevételével – a lövészelegység feladatát egy tüzerüteg és egy Mi-24 harcihelikopter-pár volt hivatott támogatni. Ezek az eszközök a szűkös erőforrások miatt nem voltak mind jelen. Az ütegből ténylegesen egy darab D-20-as löveg állt rendelkezésre, a harcihelikopter-párt pedig egy darab Mi-17 helikopter imitálta. De mindez elegendő volt ahhoz, hogy a gyakorlaton részt vevő állomány érzékelje, hogy a harcat nem önállóan, hanem a többi fegyvernemmel közösen, szoros együttműködésben kell végrehajtania. A megfelelően alkalmazott tüzéségi imitáció és a tisztjelöltek feje felett az ellenséges célokra rácsapásokat imitáló helikopter látványa valóságshűvé tette a teljes harcászati mozzanatot, ezzel fokozva az élmény valóságosságát. A tisztjelöltek olyan pozitív tapasztalatokkal távozhattak a gyakorlatról, amelyeket későbbi pályájuk során is hasznosítani tudnak.

A gyakorlat utolsó mozzanata a kiértékelés volt, amely a Magyar Honvédség Művelési Tapasztalat-feldolgozó Rendszere előírásainak megfelelően hajtottak végre és dokumentáltak. Annak érdekében, hogy minden állománykategória szerephez jusson, és mindenkinek lehetősége legyen a tapasztalatait megosztani, az értékelés a karabélyos beosztást betöltőkkel kezdődött és onnan haladt felfelé. Az észrevételek összegzése egy, a vezető beosztást betöltő tisztjelöltek, a mentorok, a zászlóalj kiképzői és az egyetem oktatói részvételével végrehajtott értekezleten történt. A teljes értékelés során több mint 500 megfigyelési jelentést rögzítettek, és azok felhasználásával egy összegzett jelentés készült a további tevékenységek támogatására.

ÖSSZEGZÉS

Az elmúlt évtizedekben végrehajtott katonai műveletek tapasztalatai olyan változásokat és kihívásokat hoztak a szövetség és a nemzeti fegyveres erők életébe, melyek feldolgozása, valamint az oktatásba, képzésbe történő bevonása elengedhetetlenné vált. A fegyveres küzdelem komplex megismeréséhez és a harc megvívása során alkalmazható eljárások elsajátításához azonban ki kell tudni tekinteni a hadtudomány kereteiből. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem

és a Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj megalakításával a magyar katonai felsőoktatás történetében egy újabb szakasz kezdődött. Az oktatás, képzés és kiképzés programjainak, valamint az egyetem közös képzési modulja és a közös közszolgálati gyakorlat harmozásával a honvéd tisztjelöltek a kor komplex kihívásainak kezelésére hivatott átfogó felkészítésben részesülnek. Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar tudományos, anyagi, technikai, személyi és szervezeti feltételei lehetővé teszik mind a csapatok, mind pedig az egyetem többi karán és intézetében felhalmozott tudományos, műveleti, oktatási, képzési és kiképzési tapasztalatok megismerését, megosztását, cseréjét. Ennek megfelelően a képzés és tananyag fejlesztése során lehetőség nyílik az oktatási intézmények és a csapatok felkészítési eredményeinek és tapasztalatainak integrálására.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Általános 24. Magyar Honvédség Kiképzési Doktrína. A Magyar Honvédség kiadványa. Budapest, 2013.
- Boldizsár Gábor: *A kultúranropológia és a jövő tisztképzése*. Hadtudományi Szemle, 2013. 1. szám.
- Csapó Benő: *A formális és nem-formális tanulás során szerzett tudás integrálása*. Iskolakultúra, 2006. 2. szám.
- Jobbágy Zoltán: *Az ISAF árnyékában: a francia haderő SERVAL művelete Maliban*. Seregszemle, 2014. 3. szám.
- Koós Gábor – Szternák György: *A katonai műveletek elmélete és gyakorlata a feldolgozott tapasztalatok alapján 1*. Honvédségi Szemle, 2014. 2. szám.
- Koós Gábor – Szternák György: *A katonai műveletek elmélete és gyakorlata a feldolgozott tapasztalatok alapján 2*. Honvédségi Szemle, 2014. 3. szám.
- Magyar Honvédség Törzsszolgálati Szabályzat II. rész, Budapest, 2015.
- Patyi András: *Honvédtisztképzés a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen*. Honvédségi Szemle, 2014. 4. szám.
- Szabó László – Dr. Jobbágy Zoltán: *Törzsmunka az ISAF Északi Régió Parancsnokságon*. Sereg Szemle, 2012. 4. szám.
- Szendy István: *Hadtudományról magyar szemmel*. Magyar Tudomány, 2012. 1. szám.
- Ujházy László: *Allied Joint Force Command Headquarters Brunssum's Deployed Joint Forces Headquarters Training*. Academic and Applied Research in Military Science, 2008. 7. szám.
- Verók Attila – Vincze Beatrix: *A projekt módszer elmélete és gyakorlata*. TÁMOP-tanulmány. Eszterházy Károly Főiskola, 2011.